

Kinek kellene a gyerekek?

■ NÉGY TESTVÉR ÁTGONDOZÁSÁNAK KÍSÉRLETE KÜLFÖLDI ÖRÖKBE FOGADÓ SZÜLŐKHÖZ

Két kisgyermek bekerül a gyermekvédelmi gondoskodás rendszerébe. Szülei hajléktalanok, talán alkoholbetegek is, nem tudják őket nevelni. Az elején rendszeresen látogatják őket, szoros a kapcsolat. Rendezni a problémáikat azonban nem tudják. Eltelik egy év: újabb gyermekük születik, akit már a kórházból sem tudnak hová elvinni, így a pici két testvére mellé bekerül a csecsemőotthonba. Édesanyjuk és élettársa még meglátogatják őket, a kicsit anyuka meg is szoptatja. A jövőt csak tervezgetni tudják: felépítik a házukat és hazaviszik az otthonból a gyerekeket. Újabb egy év telik el: a szülők már nem sűrűn mennek látogatni, majd végleg elmaradnak.

A gyermekek továbbra is a csecsemőotthonban vannak, de most már senki nem látogatja őket.

Eltelik három hónap. Érkezik egy nevelőszülő, aki hazavinné a családjába a gyerekeket. Fontos számára, hogy a három testvér együtt maradjon. A gyerekek hozzá kerülnek.

Újabb év telik el: újabb kistestvér látja meg a napvilágot. Az anya őt sem tudja hová magával vinni, így a kórházban hagyja. Innét ismét egyenes út vezet a csecsemőotthonba.

A gyámhatóság közel egy év után helyezte a kistestvért a nevelőszülőkhöz.

Kisebbségi gondok mellett, de beilleszkedtek a nevelőszülői családba. Mivel a vér szerinti anyuka nem látogatta őket: egy év múltán a gyámhatóság örökbe fogadhatóaknak nyilvánította a gyermekeket.

Összeállításunk három lehetséges olvasatban tárja fel az eseményeket: a külső és belső történéseket. A testvéreket hosszabb ideje nevelő család, a legnagyobb fiú, és a TEGYESZ pszichológusának nézőpontját ismerhetjük meg.

■ EGY NEVELŐSZÜLŐ FELJEGYZÉSEI

■ Mit tudunk az örökbe fogadó szülőkről?

Talán mára köztudott, hogy az örökbe fogadható gyermekeknek először magyar örökbe fogadó szülőket próbálnak keresni. Hogyha ez nem jár eredménnyel, a gyermekek felkerülnek a nemzetközi „listára”, ami azt jelenti, hogy más országokban is keresik az örökbe fogadni szándékozó embereket. A keresés Magyarországon belül nem járt sikerrel, nem jelentkezett senki, aki ezt a négy testvért együtt szeretne volna örökbe fogadni. Így más országok polgárai is lehetőséget kaptak, hogy jelentkezessenek e négy gyermek vállalására. Jelentkeztek is egy európai országból. Férj és feleség, akiknek nincs gyermekük, és szívesen látnák, vállalnák ezt a négy gyermeket.

■ Barátkozás

2005. július 12-én (kedden) találkoztak először a szülők az örökbe fogadható gyermekekkel. A pszichológus várta őket és a tolmáccsal együtt megbeszélték, hogy láthatják a gyermekeket: utána a nyilatkozatukat kérték, hogy vállalják-e a gyermekeket és folytatódhat-e az eljárás. A láthatás után a szülők azonnal nyilatkozatukat adták, hogy vállalják a testvéreket.

A gyerekek ekkor már nálunk, a nevelőszülői családnál voltak. A nyilatkozat megtétele után a pszichológus elvitte a gyerekeket, és elmondta nekik, hogy örökbe fogadó szülők jelentkez-

tek, akik szeretnék őket magukkal vinni és felnevelni. Közben mi az örökbe fogadó szülőkkel beszélgettünk tolmács segítségével.

A beszélgetések után a gyerekek találkoztak a néniel és a bácsival, akiknek két szép fehér kiskutyájuk volt. Megsimogatták a kiskutyákat, és igen elcsodálóztak, hogy furcsa nevük van: Lunáa és Ritáa. Ráadásul ez nem is magyar név, és ezek az emberek sem magyarok.

Hazaérkezésünk után megmondtuk a gyerekeknek, hogy azért jöttek a felnőttek, hogy ők négyen legyenek a gyermekeik. „Igazi” apuka és anyuka – és ők „igazi” fiaik és lányuk. Ez végleges lesz, tőlük már nem veheti el őket senki. Mert mi csak nevelőszülők vagyunk, ők örökbe fogadó szülők, akik örökre velük maradnak. Mivel a vér szerinti anyukájukat nem tudjuk, hol van, nem jön, ezért jelentkeztek az új szülők.

A beszélgetéskor mind a négy gyerek jelen volt, de csak a legnagyobb, János kérdezett: ha ez így van, akkor miért nem beszélnek magyarul? Elmondtuk, hogy azért, mert ők spanyolok, és ezen a nyelven tudnak, magyarul nem beszélnek, mert nem magyarok. János teljesen kétségbeesett: ő nem tud megtanulni spanyolul, nem tudja megmagyarázni, amit szeretne. Úgy gondolta, hogy magyar örökbe fogadó szülők lesznek a szülei. Bár a többi gyermek még semmit sem kérdezett, csak figyeltek, látszott, hogy izgatottak a történetek miatt. Ebéd után az izgatottságtól kimerülve mind a négy gyermek hamar elaludt.

■ Az első napok

Július 13., szerda.

Ezt a napot már minden gyerek nagyon várta, mert János és Lacika születésnapját ünnepeltük, kicsit előrehozva az eseményeket.

A gyermekeket úgy készítettük fel, hogy a születésnapjain már az új szülők is itt lesznek.

A délelőtt készülődéssel, díszítéssel telt, ahogy ez rend szerint lenni szokott az ilyen ünnepeken. Közben megpróbáltunk mindent elmondani az örökbefogadóról, amit csak tudtunk, ha kérdésként merült fel valami, főleg a legnagyobb, János részéről: ezeknek a szülőknek nincs gyermekük, nagyon várják már őket, van házuk, ahol lesz a gyerekeknek szobájuk. Amit nem tudunk róluk, azt majd megkérdezzük, hogyha itt lesznek, mert lesz egy tolmács néni, aki segít nekünk megérteni, hogy mit mondanak.

Délben ebéd, utána alvás minden gyereknek, mert nagyon feldobottak, izgatottak.

Három óra után érkeztek a szülők. A gyerekeknek kicsit furcsa volt, hogy most nem hívtunk gyerek vendégeket (mert különben szoktunk), de a kivételes alkalomra való tekintettel úgy gondoltuk, most elég lesz, ha az „új” szülők jönnek.

Megismerték a gyerekek a tolmácsot, az anyukát, az apukát. A TEGYESZ pszichológusát már nem kellett bemutatni, őt jól ismerték a gyerekek. Az ismerkedés mozgalmas és hangos volt, de a szülők is és a gyerekek is jól érezték magukat.

Tetszett nekik minden: a néni, a bácsi, a kutyák, az ajándékok, a játékok. A szülők nagyon közvetlenek voltak, játszottak velük, a tolmács segítségével a gyerekekről kérdeztek, a szokásaikról, napirendjükéről, életmódjukról. A nagy játékban a gyerekek között időnként el-eltűnt az új apuka, mert leendő gyermekei hol a feje tetején játszottak, hol pedig a zongora alá hívták új játszópajtásukat. Apuka a fiúkkal, anyuka legtöbbször a kislánnyal ismerkedett. Elégedettnek és boldognak tünnek új szerepükben. Fényképeket nézegettek: a szülők képeket hoztak a gyermekek leendő otthonáról, leendő családjukról, a gyerekek pedig eddigi életük fényképeit mutatták meg. Amikor a szülők elindultak, a gyerekek marasztalták őket: Jönnek holnap is! – biztattuk a testvéreket.

A gyerekek számára minden új, érdekes volt, megbeszéltük velük, hogy másnap mit szeretnének megkérdezni az új szülőtől.

Ezen a napon János izgatottan, de különben elég kiegyensúlyozottnak tűnt, Tamáska viszont nem. Lefeküdt a nappaliban a heverőre és sírva fakadt, hogy ő nem tud megtanulni ezen a másik nyelven. A húgom vigasztalagatta: kérdezd csak meg Jánostól, hogy az osztálytársai közül megtanult-e mindenki olvasni? Mert hát nem tudtak olvasni a gyerekek, amikor iskolába mentek! János bizonygatta, hogy minden gyerek megtanult olvasni.

Csütörtök:

A déli pihenő után jöttek a szülők, és Noémivel, a tolmáccsal, a gyerekekkel együtt lementünk játszótérre. A nevelő-

családból senki nem maradt a gyerekekkel, hogy az ismerkedés zavartalan legyen.

Miután feljöttek a lakásba az örökbefogadók, még megnézték hogyan zajlik a fürdetés, utána elköszöntek és elmentek.

Péntek:

Újra játék az új anyuka-apuka és a pszichológus segítségével, mert ma a tolmács nem tudott jönni. Fürdetés már az új szülőkkel. A kommunikációs nyelv az angol lett, próbáltuk magunkat megértetni.

Szombat:

Nekem el kellett utaznom (gyermekeket táboroztatunk, két saját gyermekemet vittem magammal).

Férjem és nagylányom vállalták át az itthoni teendőket. Az ismerkedést az örökbe fogadó szülőkkel továbbra is a TEGYESZ pszichológusa, Noémi vezeti. Úgy gondoltam eredetileg, hogy ezen a héten csak egy-két alkalommal találkozzanak a szülők a gyerekekkel, de mivel ilyen jól mentek a dolgok, folytatódhat a barátkozás.

Így én a két saját gyermekemmel elutaztam. Kiderült, hogy a jövő héten nem ér rá a tolmács, a pszichológus fog a szülőkkel angolul beszélni.

Ma az örökbe fogadó szülők nem voltak.

Vasárnap:

Nagy közös kirándulás a Gellérthegyre: a nevelőcsalád, az örökbe fogadó család, a gyerekek és a kutyák. Egészen a nagy csúszdáig felmentek, majd a közeli játszótéren hancúroztak a gyerekek. Mindenki jól elfáradt, angolul nagylányom, Rita tolmácsolt.

Hétfő:

Az örökbe fogadó szülők és a tolmács délután 3 órára jöttek, a játszótéren játszottak, majd fürdetés, vacsoráztatás és altatás együtt az új szülőkkel. Sikerült is minden gyermeket elaltatni.

Kedd:

Délután 3 órára jöttek ismét. Noémivel együtt a TEGYESZ-nél lévő játszótérre mentek.

Szerda:

Délután állatkerti kirándulás Noémi vezetésével. Miután visszaérkeztek, egészen a gyerekek lefektetéséig jelen voltak: az új anyuka próbálta elaltatni Katalint, de a kislány nem akart aludni még este 9 órákor sem, egyre csak tiltakozott, hogy nem, nem, nem. A szülők elmentek, nagylányom altatta el Katalint. A pszichológus mondta, hogy nem kell erőltetni a dolgot, Katalinnak még egy kis időre van szüksége, de semmiképpen nem erőszakoljuk rá az altatást. Ő különben is egy nagyon önálló, magabiztos „nagylány”, másképpen reagál, mint a fiúk.

Csütörtök:

Délután a Duna parti játszótérre kísérték el a szülőket és a gyerekeket. Odaérkezés után egyedül maradtak. Később haza-

hozták őket, a szülők elköszöntek és elmentek, már fáradtak voltak.

Péntek:

Az örökbe fogadó szülők 10 órára érkeztek és ebéd után mentek el. Délután hazaérkeztem a két gyermekemmel.

Szombat:

A szülők délelőtt 10 órára jöttek és a gyerekek már tudták, hogy Tiszafüredre utaznak és ott lesznek egészen estig. Katalin nélkül, mert a pszichológus azt mondta, hogy segítsük elő, hogy a kislány el akarjon aludni az új anyukával, így most jobb, ha őt itt hagyják velünk. Ha majd szeretne ő is menni, magyarazzuk meg neki, hogy akkor mehet, hogyha majd alszik együtt az új anyukával.

Este már láthattuk is az eredményt, mert visszaérkeztek a szülők a fiúkkal, és Katalin elaludt az új anyukával.

Hétfő:

Egész nap együtt. Visszahozták a gyerekeket, utána az örökbe fogadó szülők elmentek. Hosszú beszélgetés Noémivel, hogy állunk, milyen jól haladunk. A tolmács tájékoztatta Noémit, hogy a szülők már szeretnének egyedül lenni a gyerekekkel, a nevelőcsalád, a pszichológus és a tolmács nélkül és szeretnék már éjszakára is elvinni a gyerekeket.

Kedd:

Értekezlet a TEGYESZ-ben. Előtte beszélgetés a gyerekekről, kompromisszumos megállapodás, hogy még ne a mai napon vigyék el végleg a bérelt családi házba a gyerekeket az örökbe fogadók, hanem hadd készíthessük fel őket, (hiszen eddig is a jó előkészületeknek, megbeszéléseknek a gyerekekkel köszönhető, hogy ilyen gyors a tempó), és várjanak holnapig, a következő nap legyen az „átköltözés”.

Értekezlet: A barátkozás jól halad. Az örökbe fogadó szülők sürgetik a kihelyezést. Bár a gyerekek nem beszélnek még spanyolul, de a két nagyobb gyermek felkészült, a kisebbeknek csak egy kirándulás az egész elutazás. (Elmondtuk, de ők még nem értik miről van szó.) A pszichológus és magam sem látjuk akadályát a kihelyezésnek, de kértük, hogy csak a holnapi napon legyen az „Átköltözés”, hogy a gyerekeket felkészíthessük.

Az értekezlet után az örökbe fogadó szülők elmennek a négy gyermekkel ebédelni, majd együtt vannak – a tolmács segítségével igénybe véve – egészen estig. Hat-hét óra körül hozzák vissza a gyerekeket hozzánk.

Ezután következik a felkészítés a nagy napra, az örökbe fogadó szülőkhöz való átköltözésre. Már eddig is minden alkalommal kis csomagot adtunk át az új szülőknél, hogy a gyerekek tudják, hogy ez majd ott fogja már őket várni, hogy odaköltöznek a szülőkhöz. A két nagyfiú most teljesen tudatában van, hogy holnap nem mindennapi dolog fog történni. Főleg a csomagolásra koncentrálnak, hogy mit fognak magukkal vinni. Válogatunk, mert nagyon sok mindenük van, és nem tudnak mindent elvinni, így csak azokat rakjuk táskákba, amiket a legszükségesebbnek, legfontosabbnak tartanak. Közben arról beszélgetünk, hogy mi lesz, hogyan lesz. János és Tamás kijelenti, hogy

ők nem szívesen mennek el, de meggyőzzük őket arról, hogy jó lesz nekik az új helyen és az örökbe fogadó szülők nagyon fognak vigyázni rájuk.

Szerda (július 27.): az utolsó nap

Nagy az izgalom. A csomagok már az előszobában tornyosulnak, még hoznak a gyerekek egy-két dolgot, amit szeretnének elvinni. Tudják, hogy ide már nem jönnek vissza, ma este már Tiszafüreden fognak aludni, és egy hónap múlva repülnek Spanyolországba. Ennek a repülőútnak nagyon megörülnek. Tamáska úgy gondolja, hogy repülőgépen csak felnőttek utazhatnak, így külön-külön megkérdezi: Én is repülhetek? Nem kell megvárni, amíg nagy leszek? És Katalin? (ő a legkisebb, két és fél éves.) Ő is felülhet a repülőgépre?

Rengeteget kérdez. Végül eszébe jut, hogy most el kell menni, kijelenti, hogy ő nem érzi jól magát, fáj a feje, meg a hasa. Különbösen is ő nem szeretne elmenni.

Megnyugtatjuk. Feküdjön le az ágyára, be is takarózhat, nem baj, hogy már felöltözött. Néhány percig ott fekszik, még a szemét is behunyja. Utána kijön a nappaliba, itt is lefekszik a heverőre, még mindig fájlalja a fejét, hasát. Hasra fekszik, simogatjuk a hátát, mert azt nagyon szereti.

A többiek készülődnek. Türelmetlenül várják, hogy mikor jönnek már, és mikor mehetnek Tiszafüredre.

János megígéri, hogy figyelni fog a kicsikre, és ha sírnak, akkor megvizsgálja őket és elmondja nekik, hogy itt fognak most már lakni.

Úgy tűnik, mind a négyen tudomásul veszik, hogy velünk most már nem fognak találkozni, mert most már az lesz a haza, ahol az örökbe fogadó szülők vannak. Alapvetően azonban indulási lázban égnek, hallják ugyan mit mondunk, de nem nagyon értik.

Megérkeznek a szülők, a sok csomagra való tekintettel mindenki felpakol és elindul a parkoló felé, ahol az autó áll.

A csomagok a csomagtartóba, a gyerekek az ülésekbe, elköszöntünk, minden jót kívántunk, a szülők biztattak, ne aggódjunk, a gyerekekkel minden rendben lesz. Jók legyetek, szervesztok.

Feldolgozni az eseményeket. Egészen eddig a pontig teljes egészében irányítani tudtam az eseményeket. Ezután már nem, kiborultam, szinte csak a sírás volt a legfontosabb, mondhatott bárki bármit, nem volt vigasztaló szó, amely elég lett volna. Nagyon megviseltek az eddigi események, tettem a dolgomat, magamban azonban fel kellett dolgoznom a veszteséget, a hiányt, amit a gyerekek üres helye, a lakásban lévő csend és a napi gyakorlati tevékenységek megszűnése okozott.

Megpróbáltam a következő napokban felkészülni az újabb találkozásra a gyerekekkel, hiszen hétfőn 12 órakor a TEGYESZ-ben értekezlet lesz, utána a Gyámhatóságon, ahol szintén velük leszünk. Végiggondoltam, de úgy láttam, hogy nem vagyok erre képes. A két kicsinek ez még kevés idő ahhoz, hogy ne ragadjanak hozzám, ha meglátnak és ezt szó szerint értem. Biztosan örülnének, hogy újra látnak, de az elválással már gondok lennének. A barátkozás során és a búcsúzásnál is szerettem volna megóvni a gyerekeket (és magamat) a sírástól. Most, amikor

minden ilyen szépen ment eddig, jó lenne, ha így is maradna. Így megkértem Noémit, hogy ha lehet, még ne találkozzunk, legalábbis a nevelőszülők a gyerekekkel.

Ezzel egyetértett és én csak a gyámhivatalba mentem, az ügyintézés alatt a pszichológus, Noémi vigyázott a gyerekekre.

A Gyámhivatalban. Minden a megszokott rendben, törvények, hatályos jogszabályok betartása mellett folyt. A gyámhivatalban találkoztunk az örökbe fogadó szülőkkel, a tolmáccsal és a TEGYESZ örökbefogadással foglalkozó szakértőjével. Alkalmunk nyílt a gyerekekről beszélni. Elmondtuk férjemmel, hogy milyen jó, hogy a gyerekek ennyi nyelvet fognak beszélni. Hiszen tudnak magyarul, beszélni fognak spanyolul és emellett még ha angolt is tanulnak (az örökbe fogadó szülők kicsit beszélnek angolul) milyen nemzetközi lehetőségek állnak előttük. A tolmács azt mondta, hogy szerinte el fogják felejteni a magyar nyelvet a gyerekek. Az örökbe fogadó apa szerint a gyerek úgy is az lesz, ami akar.

Férjem azt kérdezte: Hát csak mégsem akarják, hogy a gyerekekből kecskepásztor legyen? Nincsenek is arra hegyek, ahol legelhetnének a kecskék. Az apuka szerint: Ha kecskepásztor akar lenni, akkor az lesz! Az örökbe fogadó anyuka mentette meg a helyzetet: Hát én sem szeretem a kecskeszagot.

A legkisebb gyermek keresztnéve meg fog változni, mert a jelenlegi név rossz érzelmeket kelt ebben a másik országban, ezért érthető, hogy meg akarják védeni a kislányt a csúfolódástól, a neve keltette nehéz helyzetektől.

A gyámhivatalban számomra megnyugtató dolgok is elhangzottak: a gyerekeknek külön számlájuk lesz, ahová az életbiztosítás összegét kéri átutalni, annak lejártá után. A sietségére, hogy minél hamarabb Spanyolországban legyenek, azért van szükség, hogy a gyerekek akkor kezdjenek az óvodában, iskolában, mint a többi gyerek és hamarabb megtanulják a nyelvet, megszokják az új rendet, az új környezetet.

Nem nagyon tetszett, hogy ez az ügyintézés kb. négy óra hosszat tartott és az örökbefogadók egyáltalán nem aggódtak, hogy most ilyen hosszú ideig más vigyáz a gyerekekre. Én biztosan hívtam volna Noémit, hogy biztassam őt vagy a gyerekeket, mert erőt próbáló feladat négy gyereket lekötni ilyen hosszú időn keresztül, vigyázni rájuk. De hát biztosan nem mindenki ilyen aggodalmaskodó, mint én vagyok.

Búcsúzás. Minden a legjobb úton halad és már csak egy hónap és elutaznak. Még a búcsúzást megbeszéljük, augusztus 25-ére, valószínűleg a repülőtéren fogunk egymástól végleg elköszönni.

Visszakapjuk a gyerekeket. Családtanácsadónk, Zsuzsi telefonált augusztus 15-én, hogy az örökbe fogadó szülők nem vállalják a gyerekeket. Nagyon meglepődtünk, erre nem számítottunk. Nem szerettük volna, hogy a gyerekek akár egyetlen éjszakát is az átmeneti otthonban töltsenek, így siettünk volna vissza Budapestre. 170 km-re voltunk éppen onnét, ahol a gyerekek voltak, kértük, hogy ha lehet, oda mehessünk értük. Tanácsadónk ezt gyorsan telefonon le is rendezte, megadta nekünk a címet és utaztunk a gyerekekért.

Megérkeztünk a ház elé. A gyerekek a kertben voltak, így már látták, hogy megjöttünk. Szóltak a szülőknek, hogy itt vagyunk. Beléptünk a kapun, a két nagyfiú csak köszönt, Lacika megkérdezte: Hol voltatok ilyen sokáig Anya? Mondtuk, hogy most már itt vagyunk.

A szülők nagyon szomorúak voltak, sajnálkozásukat fejezték ki (a tolmács nem volt itt), úgy gondolják, mi vagyunk a jó szülők, ők nem azok; a gyerekek sokszor mondták: apa, anya. Minden holmijuk össze volt pakolva. A gyerekek tiszták, rendesek, ápoltak, gondozottak voltak. Segített mindenki a buszba bepakolni, elköszöntünk és eljöttünk.

Tamáská meglepő viselkedést tanúsított. Ő volt az egyedüli, aki szépen elköszönt az örökbe fogadó szülőktől, megölelte Juant, átölelte Rosalindát, elköszönt tőlük és utána ült le a helyére. (A többiek csak kiabáltak, hogy sziasztok, azonban ki nem szálltak volna a helyükről a kisbuszból.)

Nincs gond az örökbefogadókkal. Az örökbe fogadó szülők nagyon elhivatottnak látszottak. Az első perctől kezdve elhatározásuk komoly, várták, készültek a gyerekekre. Főleg anyuka küzdött a könnyeivel a meghatódottságtól és az örömtől az első találkozástól kezdve szinte folyamatosan, amíg a gyerekekkel volt, vagy róluk beszélt.

Az első találkozáskor kicsit furcsán jött ki, hogy a tolmács kétérdő és magyarázatokkal fordította le az apuka kérdését, előtte többször hangsúlyozva, hogy ő ezzel nem ért egyet, tehát valami olyan kérdés, hogy a spanyol gyerekek okosabbak lennének, mint a magyar gyerekek? Ezt a kérdést nem tudtam, hogyan értsem, így elmondtam, hogy a gyerekek értelmesek, egyik sem beteg és nem ismerem a spanyol gyerekeket.

Volt olyan eset, hogy Tamás és Lacika összeverekedtek. Az örökbe fogadó anyuka volt közöttük, nehezen ugyan, de sikeresen szétválasztotta a két fiút. Elégedettek voltunk, hogy nem kellett közbelépniük, nagyon jól kezelte az anya a konfliktust. A barátkozás alkalmainál csak a találkozás kezdetén és végén voltunk jelen. Közben egyedül voltak a szülők a gyerekekkel. A pszichológus sem avatkozott közbe, a gyerekek, ha hozzá fordultak, akkor az örökbe fogadó szülők valamelyikéhez küldte őket. A tolmács is csak a legszükségesebb dolgokban segített, a problémákat nem ő oldotta meg, hanem a szülők.

Miért nem vállalták a gyermekeket? Mi lehet az oka? Erre a barátkozás ideje alatt semmi nem utalt. Ahogyan a barátkozás menete folyt, egyre jobban azt láttuk, hogy minden jól halad. A gyerekek kérdéseire megpróbáltunk válaszolni, nagyon jól felkészítettük őket a találkozásokra. A gyerekek várták ezeket a találkozásokat, fokozatosan megismerték a szülőket. Az átgondolás nem lehetett volna gyorsabb és alaposabb. A pszichológussal együtt úgy gondoltuk, hogy ez a tempó teljesen megfelel a gyermekeknek. A legkisebb gyermek, Katalin érdekében, az ő számára lassítottunk egy kicsit, de ez is csak egy napot jelentett. Sokszor számítottunk erős ellenállásra, dühkitörésekre, amelyek csak nagyon enyhén jelentkeztek.

Nevelés. A gyermeket nevelni kell, nem tudja felnevelni önmagát. Nevelőre, felnőttre, irányítóra van szüksége. Ahhoz,

hogyan legyen, ami szeretne, azt kell biztosítani, hogy széleskörű ismeretei legyenek. Szerintem helyesebb úgy mondani, hogy azzá váljon, ami lehet belőle. Ha nem ismeri a dolgokat, ha nem nő bele, akkor nem tudja később sem azt választani. Hogyan tudja értékelni a jót, ha csak negatív dolgokkal szembesült, megkülönböztetni is könnyebb rosszat tenni, mint jót, sőt még ész is kevesebb kell hozzá, és gyakorlati haszna van. Azért kell családban nevelni, hogy tudja, hogyan kell élni a családban. Azért kell nevelni, hogy tudjon a jó felé fejlődni. Mert ha elég érett, fejlett, akkor tud majd választani, hogy mi legyen belőle, akkor tud majd beilleszkedni a társadalomba, saját családot építeni.

Mindenképpen szükséges, hogy levonjuk a tanulságokat ebből az örökbefogadási esetből.

Már az elején világos volt, hogy a gyermekeknek erős kötődésük van családjuk felé. Minden szakvélemény ezt támasztotta alá. Ezért kérte a TEGYESZ a három hónapos barátkozási időt. Az örökbe fogadó szülők a barátkozási idő alatti sikerek alapján úgy gondolták, hogy most már előre tekinthetnek és az iskolát már a befogadó országban kezdhetik a gyerekek.

Így utólag megállapítva: jobb lett volna az eddigi menetrend szerint haladni, a pszichológus véleményére támaszkodva továbbra is a gyerekek ritmusát követni. Miután elvitték a gyerekeket tőlünk szerintem ezt a ritmust figyelmen kívül hagyták.

Felajánlottuk segítségünket (a nevelőcsalád és a TEGYESZ is) az örökbe fogadó szülőknek, amit ők sajnálatos módon nem vettek igénybe. Azt, hogy a nevelőszülői család segítségét nem

kérték, még elfogadható, hiszen átgondozásról van szó és véleményük szerint ez eddig volt szükséges. (Ez a segítség csak telefonon tanácsadás vagy vélemény-nyilvánítás szinten értendő.)

A pszichológus és a tolmács segítségére azonban szerintem szükségük lett volna, amivel szintén nem éltek.

Nem hiszem, hogy a gyerekek agresszívebbek mint más gyermekek, akiknek ilyen az élettörténetük. Az agresszivitás sem egyik napról a másikra alakul ki és többféle formája létezik. Pontosan az a feladatunk a neveléssel, hogy biztonságot, nyugalmat vigyünk a gyerek életébe. A szülőnek kell elérnie, (legyen az vér szerinti, nevelő- vagy örökbe fogadó szülő), hogy ne az agresszivitás, düh erősödjön a gyerekekben, hanem a magabiztosságnak, a biztonságtudatnak, éntudatnak kell kialakulnia. Ehhez sok idő kell.

A másik dolog, hogy egy gyermek nevelése is szép feladat, hát még négy gyermeké! Mi elmondtuk, hogy öten vagyunk a nevelőcsaládban a négy nevelt gyermekre. Minden családtagnak külön energiájába telik, amíg egy-egy gyermekkel foglalkozik. (Legyen az játék, bevásárlás, séta, beszélgetés, mesemondás stb.) Merthogy a családban minden családtag kapcsolatban van egymással és ráhatással is, tetteivel, beszédével, mozgásával stb. Ezeket mind elmondtuk az örökbe fogadó szülőknek is. Biztattuk őket: bátran kérjenek segítséget családtagjaiktól, hiszen egy nagymama vagy nagypapa nagyon sokat jelent a gyermeknek. Esetünkben erre már nem került sor.

Fontos az is, hogy mozgassuk ezeket a gyerekeket. Tele vannak energiával, nem lehet őket sokáig a szobában tartani, ki kell vinni őket akkor is, ha esik az eső, mert tényleg nem tudnak magukkal mit kezdeni, agresszívek lesznek.

Károk, rongálások. A gyermeknevelés akkor is nehéz feladat, ha az ember a saját gyermekeit neveli. Nevelőszülőként megtapasztalja, hogy mennyire más dolog valaki más gyermeket nevelni.

Felkészítették az örökbe fogadó szülőket, hogy megváltozik az életük, mozgalmas, életteli, vidám, hangos lesz. Biztosan elmondták nekik, hogy mennyi teendőjük lesz majd.

Aki gyermeknevelésre készül, az a környezetét is előkészíti. Elrakja a törekeny tárgyakat, drága holmikat, amiket félt. Én úgy szoktam mondani, gyerek-biztos környezetet kell teremteni. Éles bútorsarkokra védő, konnektorba záródugasz, zárható szekrény, magas polc a mosó- és vegyszereknek, stb.

Mégis, amíg a gyerek felnő sok minden elszakad, eltörik, tönkremegy. Ez a saját gyermeknél szinte természetes. Belenő. Nekünk, nevelőszülőknél azonban ezekre a gyerekekre kell felkészülnünk, életükkel, elkeseredettségükkel, nyomorúságukkal, dühükkel együtt. Aminek mi is és a környezetünk (környezetük) is részesei leszünk. Sőt nagyobb gyermek esetén (elég 5-8 évesnek lenni) segítségükkel az ablakzár megy tönkre, az ajtó üvege törik ki, a radiátor csöpög, a csillár véletlenül leesik, a virág nem rúgja vissza a labdát, a váza meg nem bírja a kiképzést, és így tovább és így tovább. A falakat összefirkálják, de aki tette, az már nincs itt, a tépőzárás szandált, cipőt ügyesen áthelyezik mindenhová, csak ne a lábukon legyen. Nem is beszélve a szemüvegről, (nagyobbaknál óráról, telefonról) milyen nehéz rá vigyázni, mert leesik, eltörik, megreped, megütődik, elveszik. A

gyerekek már nem is hiányzik, vagy éppen azért ordít, mert nagyon is hiányzik. Ilyen helyzetben elég a károkat enyhíteni, egy-két síró-morgó-dühöngő gyerek társaságában.

Így leírva ezek nagyon komikus helyzetek és utólag megmosolyogtatják az embert. Más azonban erre felkészülni és más a gyakorlatban megélni, nem egy, nem kettő, hanem négy gyermekkel együtt. Elég ezeket nap mint nap kezelni, rendbe tenni, szünet nélkül. Mert ha ezeket a napi kis problémákat megoldom, akkor a gyerek viselkedését, gondolkodását alakítom. Úgy mond közvetve rehabilitálok, helyre teszem a lelki világát.

A kiegyensúlyozott gyerek tudja csak a követelményeket teljesíteni, ha a megalapozottság, magabiztosság megvan, akkor tud a gyerek tovább fejlődni.

Ha a nevelés jó, csak akkor lehet oktatni, a neveletlen gyermek nem tud tanulni.

A mi nevelt gyermekeink sokszor dühösek, mérgesek, haragosak. Sokszor kell nekik azt látniuk, hogy a nevelőszülők nyugodtak, problémamegoldóak, kitartóak, lelkesek, egészen addig, amíg ők is tudnak majd ilyenek lenni.

Közüvélemény. Környezetünkben az emberek nem ismerik, nem tudják az örökbefogadás rendjét, menetét. Minden hozzátartozónk, ismerősünk fenntartással fogadta, hogy külföldre kerülnek a gyerekek.

Magával az örökbefogadással szemben nincs ellenézés.

Azzal kapcsolatban azonban, hogy külföld, másik ország, más kultúrával, emberekkel, hozzáállásokkal; kivétel nélkül mindenki ellenezte. Megkérdezték tőlünk, hogyan lehet ez? Törvényes? Lemond az ország a gyerekekről, Magyarország magyar gyermekeket ad át idegen országnak úgy, hogy megváltozik az állampolgársága, nyelve, neve?

Sokan feltették azt a kérdést is, hogy miért pont Magyarországra jöttek? Ezt én is megkérdeztem. Azért, hogy segítsenek. Egy szegény ország gyermekein akarnak segíteni. Románia azért nem jó, mert nem átlátható, Magyarország pedig törvényesen jár el. A faluban, ahová a gyerekek kerülnek, nem ritka az örökbefogadás más országból „hozott” gyerekekkel, egy magyar gyermek is van már, akit örökbe fogadtak.

Nagyon szerencsés dolog, hogy a törvény szerint egy hónapot együtt kell töltenie Magyarországon a külföldi örökbe fogadó szülőknek a leendő gyermekeikkel. Valóban megélni, hogy mi az, amit vállalni tudnak. Esetünkben több mint két hét elég volt arra, hogy úgy döntsenek, ők ezt nem tudják vállalni. Így a gyermekek visszakerülhettek a nevelőszülői családhoz, Magyarországon maradhattak, továbbra is magyar az állampolgárságuk.

Az embereket azért foglalkoztatja az is, hogy mi történik, hogyha később gondolják meg magukat.

A jelenlegi helyzet. A gyermek által megélt események a gyermek hatékony fejlődését nem segítették elő, sőt gátolták. Úgy gondolom, az előre kiadott szakvélemények alapján a jelen állapot várható volt, a negatív dolgok bekövetkeztek, és ez nem válik a gyermek javára.

Regressziót okozott minden gyermeknél, a bizonytalanság érzését, testvéri kapcsolataikban agressziót. A nevelő-

szülői család felé az addig erős kötődés lazulását, megingását, amely veszélyes lehet előrehaladásukra nézve, újra sok időre lesz szükség a kötődés újbóli kialakítására, megerősítésére.

János (8 éves): apatikus, kedvetlen mindennel szemben, nem érdeklődik mi lesz vele, úgy érzi, elhagyták. Düh, sírás, széklet-tartási gondok. „Most már nem kell elmennem innen?”

Tamás (7 éves): dühös, kiabál, testvéreit bántja. Sokszor sírva fakad. Időnként áldebitás tüneteit lehet felismerni. Mosolyogva mond csúnya szavakat, keveri a szép és csúnya kifejezéseket. („Kérek szépen szalámit, te bolond.”) Úgy gondolja, ha külsőleg szépen viselkedik, akkor mondhat mindent, úgy sem értik.

Lacika (4 éves): folyamatosan szopja az ujját, nemcsak lefekvés előtt. Egész nap kapkod, ugrándozik, nem képes egy-két percig sem figyelni. Napközben sokat sír (üvölt), testvéreivel veszekszik, elveszi a játékaikat. Éjszaka többször felsír, álmában kiabál. **Katalin (3 éves):** nyugodt viselkedése megváltozott, fiútestvéreit utánozza. Időnként sikítva kiáltozik, Lacikával sokat veszekszik, fellöki, kezével püföli, megharapja. Egyedül nem alszik el, folyamatosan vele kell lenni. Rosszul alszik, álmában beszél (sírtam, pedig sírtam...). Ha felébred és nincs mellette senki, akkor felkel, és anyát-apat keres. „Jön Rosalinda és alszom vele és mehetek kirándulni.”

Utólag derült ki, hogy az általunk oly komolynak, a helyzetet megértőnek tartott János, nem is vette olyan könnyedén az örökbeadás tényét. Ez csak a visszaérkezés utáni beszélgetés során derült ki.

– Örülsz, hogy visszajöttél, visszakerültetek hozzánk?

– Nekem mindegy. Hát, ha nektek nem kellettünk, akkor mindegy, hogy hol vagyunk.

■ EGYÉB MEGLÁTÁSAIM, FELVETÉSEK:

- A különleges és egyedi helyzetre tekintettel a gyermek örökbefogadhatóságának megszüntetését lehetővé kellene tenni.
- A huzamos ideig nevelőszülőnél nevelkedő gyermek ne lehessen örökbefogadható. A gyermek tartós gondozásba helyezése a nevelőszülőhöz.
- Mi történhet, ha gyámként nem járulok hozzá a gyermek külföldre utazásához?
- Nagytestvérükkel a kapcsolattartást mindenképpen rendezni kellene.

Túl sok a kérdés. Mivel az örökbefogadási eljárás megszüntetése után írtam le a történeteket, kronológiailag lehetnek kisebb eltérések. Akik olvassák írásomat, kérem, nézzék el helyenként tapasztalható elfogultságomat, hiszen a gyermekek már három éve nálam nevelkednek, így nagyon sok helyen egy érzelmileg túlfűtött anya véleményével találkozhatnak.